29/02/2020

“Ας αντικαταστήσουμε την σκληρότητα με αγάπη”

Οικουμενικό Πατριαρχείο / Αρχιεπισκοπή Θυατείρων

Την Ποιμαντορική Εγκύκλιο για την είσοδο στην περίοδο της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής εξέδωσε ο Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας κ. Νικήτας.

Ο Σεβασμιώτατος, μεταξύ άλλων τονίζει:

“Ας αντικαταστήσουμε την σκληρότητά μας, το μίσος, τον φθόνο, την κακία και τον θυμό μας με αγάπη και φιλανθρωπία. Έχει έλθει πλέον η ώρα να αλλάξουμε τον τρόπο του σκέπτεσθαι και να τον κάνουμε περισσότερο Χριστοκεντρικό. Ας μην αναλώσουμε ανοήτως την περίοδο αυτή, φροντίζοντας μόνο επιφανειακώς να τηρούμε μία σειρά πνευματικών υποχρεώσεων και επιδείξεων «ευσεβείας», αλλά μάλλον να επιδιώξουμε και να ζήσουμε με ένα διαρκή βαθύ πόθο για μεταλλαγή και μεταμόρφωση μέσω του Χριστού”.

Αναλυτικά η Ποιμαντορική Εγκύκλιος:

Κάθε χρόνο, μέρος του αενάου κύκλου της εναλλαγής των εποχών του χρόνου, η Αγία και Μεγάλη Τεσσαρακοστή μας οδηγεί στην μεγάλη και σωτηριώδη Εορτή του Αγίου Πάσχα. Κατά την περίοδο αυτή ακριβώς, η Εκκλησία προσκαλεί όλα της τα τέκνα σε πνευματική περισυλλογή πάνω σε πολλά θέματα της ζωής τους, και κυρίως στην σχέση τους με τον Χριστό και τον πλησίον τους.

Την Κυριακή πριν την αρχή της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής, επίσης γνωστή με το όνομα "Κυριακή της Τυροφάγου", οι ιεροψάλτες ψάλλουν: «Τό στάδιον τῶν ἀρετῶν ἠνέωκται, οἱ βουλόμενοι ἀθλῆσαι εἰσέλθετε». Πρόκειται περί μίας ανοικτής ιερή πρόσκλησης ώστε ο άνθρωπος να εισέλθει στο πνευματικό στάδιο των αρετών, δηλαδή στην Αγία και Μεγάλη Τεσσαρακοστή για να μετάσχει σε ένα αγώνα συνεχούς άσκησης ενάντια στις αμαρτίες της υπερηφάνειας, του θυμού, του μίσους και άλλων πολλών αμαρτιών. Μέσω της νηστείας, της αυξημένης επαγρύπνησης, της προσευχής και της μεταμέλειας οπλιζόμαστε με την πνευματική πανοπλία για να αντιμετωπίσουμε τις κακές συνήθειες και αδυναμίες οι οποίες πολλές φορές μας καταλαμβάνουν, ενώ ταυτόχρονα ενισχυόμεθα από την Θεία Χάρη και αισθανόμαστε πλήρεις χαράς η οποία μπορεί να εκπορευθεί μόνο από Εκείνον.

Γενικά, η περίοδος της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής είναι η εποχή κατά την οποία θυμόμαστε την παρακοή των πρωτοπλάστων κατά την οποία όφειλαν να απέχουν από τον απαγορευμένο καρπό. Λόγω της παρακοής τους, απώλεσαν την χάριν και απεβλήθησαν από τον Κήπο της Εδέμ. Ως συνέπεια της πτώσεως, άπασα η Δημιουργία διεφθάρη, μολονότι δημιουργήθηκε για να είναι εκ φύσεως αγαθή, και έκτοτε όλοι οι απόγονοι των πρωτόπλαστων έχουν μία ροπή προς την αμαρτία. Μόνον μέσω του Μυστηρίου της Βαπτίσεως αναγεννόμεθα και εξοπλιζόμεθα από το Άγιον Πνεύμα έτσι ώστε να αντιμετωπίσουμε και να νικήσουμε την αμαρτία. Συνεπώς, ως Ορθόδοξοι Χριστιανοί καλούμεθα να μετανοήσουμε και να ακολουθήσουμε αυτή την νέα νηστεία ώστε και εμείς, για ακόμη μία φορά, να κερδίσουμε τον Παράδεισο. Και πράττομε τούτο όπως μας καθοδηγεί ένας από τους ύμνους της Εκκλησίας μας – ενδυόμενοι την πανοπλία της εγκρατείας – της αποχής από την αμαρτία και το πονηρό.

Πολύ συχνά στη ζωή μας, όταν σκεφτόμαστε την περίοδο της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής, οι σκέψεις μας πηγαίνουν αμέσως στη τροφή και συγκεκριμένα στους περιορισμούς που θέτει η νηστεία. Η νηστεία όμως δεν αποτελεί αυτοσκοπό, απλά μας βοηθά να πλησιάσουμε την αρετή και την αγιότητα. Με άλλα λόγια, η νηστεία μας καθοδηγεί προς ένα συγκεκριμένο στόχο, αυτόν της αποβολής της αμαρτίας και των ψυχικών και σωματικών αδυναμιών μας και της διευκόλυνσης της επικοινωνίας μας με τον Θεό. Η νηστεία άνευ πνευματικού αγώνος είναι

άχρηστη. Για να τονισθεί αυτή η αρχή, η αγία αυτή σαρανταήμερος περίοδος ξεκινά με λόγια βγαλμένα από τα γραφόμενα του Αγίου Βασιλείου περί νηστείας. Ο συγκεκριμένος ύμνος, βασισμένος στα λόγια του Μεγάλου Ιεράρχου, λέγει: «Ἐλήλυθεν ἡ νηστεία, μήτηρ σωφροσύνης, κατήγορος τῆς ἁμαρτίας, συνήγορος τῆς μετανοίας, πολιτεία ἀγγέλων, σωτηρία ἀνθρώπων» (Ιδιόμελον Καθαράς Δευτέρας).

Οι ασκητές και οι διδάσκαλοι της Εκκλησίας συνήθως μιλούσαν για την τροφή με δύο τρόπους. Έγραψαν για την τροφή την οποία λαμβάνουμε, η οποία έχει θεοποιηθεί από μας τους ανθρώπους, καθώς και για τροφές οι οποίες μας ωθούν προς την αμαρτία. Μολονότι διέκριναν ότι το φαγητό θα μπορούσε να γίνει πειρασμός και να μας παρασύρει ώστε να χάσουμε επαφή με το μονοπάτι της δικαιοσύνης, αντιλαμβάνονταν επίσης ότι η τροφή ανέκαθεν υπήρξε αναπόσπαστο μέρος της ζωής μας. Μας τονίζουν συνεπώς ότι δεν πρέπει να νηστεύουμε τόσο αυστηρά ώστε να μην δυνάμεθα να εκτελούμε τα καλά και τα ωφέλιμα έργα του Θεού. Μιλούν κατευθείαν στις καρδιές μας και μας διδάσκουν ότι μόνο η αποχή από συγκεκριμένες τροφές δεν θα μας σώσει. Μόνο ο Ιησούς Χριστός σώζει τον άνθρωπο και μόνον Εκείνος δύναται να επαναφέρει την πεπτωκυία ανθρώπινη φύση στην ορθή κατ’ εικόνα και ομοίωση του Θεού.

Πρέπει στο σημείο αυτό να αναφέρουμε ότι οι υμνογράφοι και πολλοί Πατέρες της Εκκλησίας μας διδάσκουν ότι η νηστεία είναι περίοδος εορτής και ψυχικής απελευθέρωσης. Οι λέξεις τους αντανακλούν τις εντολές του Σωτήρος, ο οποίος λέει – «Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί» (Ματθ. 6:16). Αντιθέτως, μας διδάσκει και μας καθοδηγεί: «σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι» (Ματθ. 6:17). Ο Χριστός μας λέγει να είμαστε χαρωποί και ευτυχείς σε όλα όσα πράττουμε, συμπεριλαμβανομένης και της νηστείας. Η Αγία και Μεγάλη Τεσσαρακοστή είναι επίσης γνωστή ως η περίοδος της «χαρμολύπης», κατά την διάρκεια της οποίας αυξάνουμε την ασκητική μας προσπάθεια και μετανοούμε για τα λάθη μας ενώπιον του Θεού και του πλησίον μας, ενώ ταυτοχρόνως διατηρούμε στις καρδιές μας την εκρηκτική προσμονή της συγχωρέσεως, της θεραπείας και της επουράνιας ζωής υπό του Φωτός της Αναστάσεως.

Έχει έρθει η στιγμή να αντιληφθούμε και να προσεγγίσουμε την περίοδο της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής με ορθό τρόπο. Πρόκειται για μία περίοδο μετανοίας, και απομάκρυνσης από την αμαρτία, η οποία τροφοδοτείται από την ελπίδα της αιωνίου ζωής. Πρόκειται για μία περίοδο βαθέως αναστοχασμού για τις σκέψεις και τις πράξεις μας. Πρόκειται για μία περίοδο πνευματικής προόδου και μεταμορφώσεως εν Χριστώ, σε προσωπικό και σε κοινωνικό επίπεδο. Ας μην

παραβλέπουμε τον απώτερο σκοπό ξοδεύοντας ανοήτως τον χρόνο μας με το να ψιλολογούμε τα διάφορα συστατικά των τροφίμων. Από την πείρα μας μέχρι τώρα στην ζωή μας, γνωρίζουμε ήδη πολύ καλά τί θεωρείται φαγητό νηστήσιμο και κατάλληλο προς βρώσιν κατά την διάρκεια του «σταδίου των αρετών».

Πράγματι, η υπόθεση της νηστείας είναι μία βοήθεια που μας προσφέρεται την περίοδο της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής. Πρόκειται για μία πρακτική που μας δίνει την ευκαιρία να στοχαστούμε τις περισσότερο σημαντικές εκφάνσεις της Χριστιανικής ζωής. Η νηστεία θα πρέπει να μας κατευθύνει να πράττουμε αγαθά έργα και να ανανεώνουμε την αγάπη μας προς τον Θεό και τον πλησίον. Βεβαίως χρειάζεται να νηστεύσουμε, έτσι ώστε να μπορέσουμε να προσφέρουμε ελεημοσύνη στους φτωχούς και εμπερίστατους. Βεβαίως πρέπει να νηστεύσουμε ώστε να τιθασεύσουμε την γλώσσα μας στην αποφυγή πονηρών λόγων και κουτσομπολιών. Κυρίως πρέπει να νηστεύσουμε, ώστε να μπορέσουμε να προσευχηθούμε «αγνῇ και ταπεινῇ τῇ καρδίᾳ». Χρειάζεται να νηστεύσουμε έτσι ώστε να οδηγηθούμε προς την μετάνοια. Πρέπει να νηστεύσουμε, ώστε να μπορέσουμε να αποκτήσουμε την δύναμη να ζητήσουμε συγγνώμη από όλους εκείνους τους οποίους αδικήσαμε. Όπως είπε κάποτε ένας σοφός Ερημίτης: «Η ζωή και ο θάνατος της ψυχής εξαρτάται από τον πλησίον. Αν κερδίσουμε τον αδελφό, τον Θεό κερδίζουμε, ενώ αν σκανδαλίσουμε τον αδελφό, κάνουμε κακό εις τον Θεόν» (Άγιος Αντώνιος).

Ας αντικαταστήσουμε την σκληρότητά μας, το μίσος, τον φθόνο, την κακία και τον θυμό μας με αγάπη και φιλανθρωπία. Έχει έλθει πλέον η ώρα να αλλάξουμε τον τρόπο του σκέπτεσθαι και να τον κάνουμε περισσότερο Χριστοκεντρικό. Ας μην αναλώσουμε ανοήτως την περίοδο αυτή, φροντίζοντας μόνο επιφανειακώς να τηρούμε μία σειρά πνευματικών υποχρεώσεων και επιδείξεων «ευσεβείας», αλλά μάλλον να επιδιώξουμε και να ζήσουμε με ένα διαρκή βαθύ πόθο για μεταλλαγή και μεταμόρφωση μέσω του Χριστού. Ας εκμεταλλευτούμε αυτήν την πλέον ιερή περίοδο στο εκκλησιαστικό μας ημερολόγιο, έτσι ώστε νηστεύοντας από κάποιες τροφές, να μπορέσουμε να ενισχυθούμε στον αγώνα μας κατά της αμαρτίας, και να γίνουμε πραγματικοί μέτοχοι στην Δόξα, στο Φως και στην Ζωή που μας δωρίζεται το Πάσχα.

Καθώς πλησιάζει η περίοδος της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής, ας αναλογιστούμε τα λόγια του Αγίου Ρωμανού του Μελωδού, εκείνου του μεγάλου ποιητού των κοντακίων, ο οποίος έγραψε την παρακάτω κοντάκιο αναφορικά με την Παραβολή του Ασώτου:

Ὑιέ καί Λόγε τοῦ Θεού, Ποιητά τῶν ὅλων,
Ἠμεῖς οἱ ἀνάξιοι Ὑμῶν δούλοι, παρακαλῶμεν Σοι και ἱκετεύωμεν:

Τό ἔλεός Σου δῶτε εἰς ἅπαντας τούς επικαλοῦντας Σοι.
Ὥσπερ εὐωδῶσας διά τόν ἄσωτον υἱόν, ἐλέησε καί ἡμᾶς τούς ἁμαρτωλούς.
Δέξου και σῶσε τῇ μεγαθυμίᾳ Σου
Ὅσους προστρέχουν Σοι ἐν μετανοίᾳ, Ἵλαθι Βασιλεῦ, κράζοντας «Ἥμαρτον»,
Δῶτε ἡμῖν δάκρυα ὥσπερ τῇ πόρνῃ,
Καί συγχώρησον τάς ἁμαρτίας ἡμῶν,
Καί ὥσπερ ἔπραξας τῷ τελώνῃ, ἐλέησέ ἡμῖν,
Πρεσβείαις τῆς Παναχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου,
Καί κοινωνούς τοῦ δείπνου σου κατέστησον ἡμᾶς, ὥσπερ τελώνην,
Κύριε εἰς τούς αἰώνας τῶν αἰώνων.

Μετά πατρικής αγάπης και ἐπ’ ελπίδι Ἀναστάσεως,

Λονδίνο, Αγία και Μεγάλη Τεσσαρακοστή 2020